

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava

1/2015

Letná čítareň v Trenčíne s viacerými novinkami

„Kto číta, ten vie. Kto vie, ten oddychuje pod holým nebom,“ uisťujú v trenčianskej knižnici, kde po roku opäť otvárajú letnú čítareň. Oáza pokoja s bezbariérovým prístupom čaká na návštevníkov od 15. 6. do 3. 9. 2015. Aj tento raz bezplatne a pre všetkých.

» s. 8

Dievča z korza zjedlo kvôli pesničke aj pokazenú baraninu

Osemdesiatjedenročná speváčka Lýdia Fajtová si cez telefón hodiny nôti so sólistkou Lúčnice Darinou Laščiakovou. Zberateľka ľudových piesní trenčianskeho regiónu žije hudbou aj po skončení kariéry. Dôkazom je spevník, ktorý predstavila v trenčianskej knižnici.

» s. 14

Trenčianska knižnica predstavila Ľ. Štúra ako zdroj inšpirácie

Dvojsté výročie narodenia Ľudovíta Štúra aktivizuje kultúrnu obec na celom Slovensku. V trenčianskej knižnici prišli s nápadom sprítomniť nášho národného buditeľa ako inšpiráciu pre amatérskych literátov. V Roku Ľ. Štúra pripravili aj množstvo ďalších podujatí.

» s. 16

Úvod(ník)	3
Nový zákon o knižniciach	4
Benchmarking knižníc	4
Ročný výkaz o knižnici za rok 2015	4
Výsledky činnosti verejných knižníc za rok 2014	4
Prečítali sme za vás – Leo Pavlát: Tajemství knihy	6
Rozbor činnosti verejných knižníc vo Verejnej knižnici M. Rešetku v Trenčíne	7
Letná čítareň v Trenčíne s viacerými novinkami	8
Trenčianska knižnica si pripomenula 90. výročie vzniku	8
Obdarovali sme malú knižnicu s veľkým srdcom	11
Interview s Antonom Balážom: Dobiáš mu počas rozhovorov prezradil viac ako vyšetrovateľom ŠtB	12
Fotogaléria podujatí vo VKMR v I. polroku 2015	14
Rok Ľudovíta Štúra v trenčianskej knižnici	16
Literárny klub	18
Píšem, píšeš, píšeme ´2015	19
Vansovej Lomnička ´2015 (krajské kolo)	19
Deň ľudovej rozprávky ´2015	20
Trenčín čítal deťom	21
Medailón – František Jaroš	22
Ora et Ars ´2015: OKNO do hudby a architektúry	23

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: Sladké potešenie pre hostí slávnostného podujatia pri príležitosti 90. výročia založenia trenčianskej knižnice. Dielo je výsledkom cukrárskeho kumštu bývalej pracovníčky knižnice Zuzany Uhrinovej. Dátum: 16. 2. 2015. Foto: VKMR.

Milé čitateľky, milí čitatelia,

po polročnej odmlke Vám opäť prinášame ďalšie číslo časopisu Knihovník. Verím, že mozaika jeho obsahu je aj nateraz veľmi pestrá, pre čitateľa zaujímavá a spríjemní Vám horúce letné dni.

Hneď na prvých stránkach nášho časopisu sa dozviete o zmenách v zákone o knižniciach, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2015. Popri štandardnom porovnaní výsledkov činností verejných knižníc za rok 2014 Vám prinášame informácie o Letnej čítárni a jej novinkách, ktorá otvorila svoje brány už po druhýkrát. V rubrike mozaika Vám priblížime históriu a súčasnosť Verejnej knižnice Michala Rešetku, ktorá si 16. februára 2015 pripomenula 90. výročie založenia. V rubrike interview Vám prinášame rozhovor s prozaikom, publicistom a autorom filmových scenárov a rozhlasových hier Antonom Balážom, ktorý Vám prezradí ako sa rodila kniha „Vyniesť na svetlo dňa príbehy dlhej noci – rozhovory s Rudolfom Dobiášom“. Tak ako vždy aj teraz Vám prinášame prierez kultúrnymi podujatiami, ktoré Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne pripravila v I. polroku 2015 pre svojich návštevníkov, či už to bolo v rámci Týždňa slovenských knižníc stretnutie tucta netuctových literátov Trenčianskeho kraja, predstavenie zborníka „Ľudovít Štúr mojimi očami“, stretnutie so speváčkou z korza a mnohé iné. V spätnom zrkadle sa pochválime výsledkami literárnych súťaží, či už v písaní alebo prednese poézie a prózy, do ktorých sa zapája čoraz viac detí - čo nás knihovníkov nesmierne teší. Na detskej stránke Vás preniesieme na Mierové námestie v Trenčíne, kde sa konalo po prvýkrát verejné čítanie deťom pod názvom „Trenčín číta deťom“. V medailóne Vám predstavíme jubilanta MUDr. Františka Jaroša, ktorý pri príležitosti svojich 80. narodením vydal básnickú zbierku, v ktorej veršuje o šťastí. V poslednej rubrike Vám priblížime 8. ročník medzinárodného výtvarno-literárneho sympózia Ora et Ars Skalka 2015, ktorý sa konal od 15. júna 2015 do 21. júna 2015, súčasťou ktorého bol kultúrno-historický seminár pod názvom „Okno do hudby a architektúry“.

Želám príjemné letné čítanie!

Ing. GABRIELA KROKVIČKOVÁ
poverená riadením
Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne

Nový zákon o knižniciach

Dňa 6. 5. 2015 bol schválený zákon o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. Nový zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach nadobudol platnosť 1. 7. 2015. Niektoré zmeny, ktoré zákon prináša – zriaďovateľom alebo zakladateľom knižnice nemôže byť fyzická osoba, určuje presný rozsah osobných údajov, ktoré je knižnica oprávnená spracovávať na účel poskytovania knižnično-informačných služieb (ďalej KIS), knižnično-informačné služby nerozdeľuje na základné a špeciálne, zachováva však ich rozlíšenie na KIS poskytované bezplatne a KIS, za ktoré je knižnica oprávnená požadovať od používateľa primeranú úhradu vynaložených finančných nákladov, definuje medziknižničnú a medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu, revíziu knižničného fondu knižnica uskutočňuje pravidelne:

- do 50 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých päť rokov,
- do 100 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých desať rokov,
- nad 100 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých 15 rokov, pričom sa môže uskutočňovať formou čiastkových revízií.

Benchmarking KNIŽNÍC

Projekt Benchmarking knižníc ponúka možnosť knižniciam využiť mnohé štatistické údaje, ktoré poskytujú každoročne v Ročnom výkaze o knižnici, i na vyhodnotenie ich výkonu a kvality činnosti prostredníctvom porovnávaní sa s ostatnými knižnicami. Pretože nie je ľahké ani jednoduché stroho porovnávať iba číselné ukazovatele, knižnice zapojené do projektu pripájajú k „číslam“ i tzv. doplňujúce údaje, kde môžu

uviesť zvláštnosti a špecifiká, ktoré mohli v danom roku ovplyvniť ich výsledné hodnoty.

Slovenské knižnice mali možnosť zapojiť sa do projektu prvýkrát v roku 2012, v Českej republike projekt odštartoval v roku 2005. Nedávno Slovenská národná knižnica v Martine (ďalej iba SNK) uzavrela zmluvu s Národnou knižnicou Českej republiky v Prahe o spolupráci a využívaní projektu, na základe ktorej SNK hradí poplatok za slovenské knižnice, ktoré sa do projektu zapoja. Keďže sa jedná o projekt, v ktorom sú zapojené slovenské i české knižnice, možno sa porovnávať s knižnicami z oboch krajín. Do projektu sa knižni-

ce môžu zapojiť napríklad iba na 1 rok, ak však vydržia dlhšie, môžu prostredníctvom rôznych výstupov sledovať samotný vývoj konkrétnej knižnice vo zvolenom časovom rozmedzí. Do databázy projektu môžu knižnice doplniť údaje i spätne za predchádzajúce roky.

Bližšie informácie o projekte:

http://www.snk.sk/images/snk/cas_opis_kniznica/2013/marec/03.pdf

<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/mereni-vykonu-a-kvality-v-knihovnach-1/Benchmarking.htm>

V prípade záujmu kontaktujte Verejnú knižnicu M. Rešetku v Trenčíne, Odd. metodiky a elektronizácie: **metodika@vkmr.sk**, tel. **032 74 60 713**.

Ročný výkaz o knižnici za rok 2015

Verejné knižnice poskytujú každoročne štatistické údaje v súlade so zákonom č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov na základe štatistického formulára KULT 10-01 Ročný výkaz o knižnici. Nedávno bol schválený Ročný výkaz o knižnici za rok 2015. **Najväčšie zmeny prináša pri zaznamenaní údajov:**

- o podujatiach knižnice zameraných na jednotlivé znevýhodnené skupiny obyvateľov (napr. osoby so zdravotným postihnutím, seniori, osoby ohrozené chudobou, sociálnym vylúčením vrátane osôb bez práce, osoby z detských domovov),

- o návštevníkoch podujatí, pričom rozčleňuje návštevníkov výchovno-vzdelávacích podujatí, odborných a vzdelávacích podujatí pre zamestnancov, kultúrno-spoločenských podujatí, či podujatí zameraných na znevýhodnené skupiny obyvateľov,
- o finančnom zabezpečení činnosti knižnice,
- o osobách zabezpečujúcich činnosť knižnice (uvádzať sa bude i hrubá mesačná mzda zamestnanca v pracovnom pomere a priemerná mesačná mzda odborného zamestnanca)

Ročný výkaz o knižnici za rok 2015 je spolu s metodickými výsledkami uverejnený na webe:

http://www.mksr.sk/extdoc/5748/KULT%2010-01_o_kniznici_2015.

Odkaz naň nájdete i na webe:

http://www.vkmr.sk/pre-kniznice/aktualne-informacie.html?page_id=295

VÝSLEDKY ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC ZA ROK 2014

Porovnanie okresov Bánovce n/B, Myjava, N. Mesto n/V, Trenčín

V minulých rokoch sme v časopise Knihovník uverejňovali výsledky činnosti najlepších knižníc v rámci okresov Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Trenčín. Knižnice sa navzájom mohli medzi sebou porovnávať. Uverejňovanie údajov o knižniciach bolo možné na základe súhlasu (so zverejnením dôverných štatistických údajov) jednotlivých knižníc. Súhlas knižnice poskytovali i za rok 2014, no ten už nebol (na základe zmien v ročnom štatistickom zisťovaní) posielaný Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne (predpokladá sa, že informáciu o tom, ktoré knižnice poskytli súhlas a ktoré nie, budú VKMR oznámené, no do uzávierky vydania oznámené neboli). Preto tento rok uvidíme aspoň sumárne porovnanie výkonov knižníc za jednotlivé okresy. V okrese Trenčín uvádzame i výkony regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou (VKMR), pretože jej výsledky ovplyvňujú celkový výsledok knižničného okresu Trenčín. Podobne treba prihliadať na to, že okresy majú rozdielny počet mestských knižníc i počet obcí, a tým pádom i knižníc.

METODIKA, KOORDINÁCIA, AUTOMATIZÁCIA

V uplynulom roku nastali v sieti verejných knižníc spomínaných okresov tieto zmeny:

- zanikla pobočka knižnice v okrese N. Mesto n/V, z ktorej zároveň vznikla samostatná knižnica,
- VKMR začala vykazovať o 1 pobočku viac (za pobočku sa v zmysle medzinárodnej štatistiky a metodických pokynov k Ročnému výkazu o knižnici KULT 10-01 považuje obslužné miesto, VKMR poskytuje knižnično-informačné služby v 2 budovách a 4 „klasických pobočkách“, v ponímaní medzinárodnej štatistiky sa i 2. budova považuje za pobočku),
- zvýšil sa počet obecných knižníc s profesionálnymi zamestnancami o 1 z okresu Trenčín (ktorá k neprofesionálnym knižniciam patrila iba 1 rok),
- 1 knižnica z okresu Bánovce n/B obnovila svoju činnosť,
- 5 knižníc začalo stagnovať, 3 z okresu Bánovce n/B, 2 z okresu N. Mesto n/V (celkovo stagnovalo menej ako 5 rokov 16 knižníc),
- počet knižníc, ktoré stagnovali viac ako 5 rokov sa nezmenil, bolo ich spolu 6 (tieto knižnice sa podľa Metodických vysvetliviek k obsahu výkazu 10-01 za rok 2014 neuvádzali ako spravodajské jednotky a teda ani neposkytovali štat. údaje).

OKRES	Regionálne knižnice krajské pobočky	Mestské knižnice pobočky	Obecné knižnice profesionálne pobočky	Obecné knižnice neprofesion. pobočky	Spolu knižnice (fungujúce + stagnujúce menej ako 5 rokov)	Spolu pobočky	Fungujúce knižnice	Knižnice stagnujúce menej ako 5 rokov / viac ako 5 rokov				
Bánovce n/B		1		31	32	0	26	6/1				
Myjava		2		12	14	1	12	2/2				
N. Mesto n/V		2	1	3	24	1	26	3/3				
Trenčín	1	5	2	2	6	4	27	36	11	31	5/0	
Spolu	1	5	7	3	9	4	94	1	111	13	95	16/6

STAV KNIŽNIČNÝCH FONDŮV

Okres	Stav KF bez stagnujúcich knižníc		Prírastok	Prírastok k. j. na 100 obyv.*
	2014	Rozdiel 2013/2014		
Bánovce n/B	122 539	-10 209	1 237	3,76
Myjava	92 283	+297	986	3,95
N. Mesto n/V	249 959	-13 207	2 436	4,33
Trenčín (VKMR)	442 120 (224 486)	-5 729 -	8 267 (5 274)	7,64 -

VÝPOŽIČKY

Okres	Výpožičky		Výpožičky na obyvateľa*	Obrat KF fung. knižníc
	2014	Rozdiel 2013/2014		
Bánovce n/B	72 021	-9 429	2,19	0,59
Myjava	42 462	-4 789	1,70	0,46
N. Mesto n/V	231 401	-12 656	4,12	0,93
Trenčín (VKMR)	478 613 (394 952)	-683 -	4,42 -	1,08 -

POUŽÍVATELIA

Okres	Aktívni používatelia		% používateľov z obyvateľov	Návštevníci
	2014	Rozdiel 2013/2014		
Bánovce n/B	2 981	-440	9,07	19 720
Myjava	1 675	-25	6,72	16 187
N. Mesto n/V	4 905	+85	8,73	54 225
Trenčín (VKMR)	13 659 (9 478)	-535 -	12,62 -	219 400 (182 994)

Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Okres	Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia		Návštevníci podujatí
	2014	Rozdiel 2014/2015	
Bánovce n/B	132	+6	3 665
Myjava	94	+9	1 993
N. Mesto n/V	218	+51	4 787
Trenčín (VKMR)	704 (526)	-3 -	19 417 (15 299)

Pri prepočte bol použitý údaj o počte obyvateľov zodpovedajúci súčtu obyvateľov v obciach s fungujúcou verej. knižnicou.

Počítačová technika

Okres	Počet PC		Počet PC s internetom pre verejnosť
	2014	Rozdiel 2013/2014	
Bánovce n/B	16	-3	11
Myjava	29	0	23
N. Mesto n/V	35	+1	20
Trenčín (VKMR)	118 (75)	+10 -	62 (29)

Ukazovatele hospodárenia

Okres	Finančné prostriedky na nákup KF v €		Náklady na používateľa v €	Kapitálové výdavky v €
	2014	Rozdiel 2013/2014		
Bánovce n/B	7 287	+986,34	35,43	0
Myjava	7 067	+1 370,58	41,53	0
N. Mesto n/V	13 754	-195,85	30,06	0
Trenčín (VKMR)	51 182 (36 119)	-1 647,57 -	63,26 -	0 -

Prečítali sme za vás LEO PAVLÁT: TAJEMSTVÍ KNIHY

Na čo sa písalo kedysi...

Hlinené tabuľky – pri písaní na takýto materiál bolo dôležité odhadnúť dobu vhodnú pre písanie, pretože tabuľka nesmela byť príliš mäkká, aby znesla tlak, ale ani vyschnutá, aby sa klinky (z rákosia) dali ľahko odtláčať, preto neodmysliteľnú výbavu vtedajších pisárov tvorila i vlhká handrička.

V Egypte, ktorý netrpel nedostatkom kameňa, ale i v starovekej Číne sa ryli texty do kamenných tabuliek a perlete, v Číne aj do bambusových doštičiek a medených i iných kovových dosiek.

Tabuľka s menami sumerských bohov

Oveľa väčšie možnosti na písanie poskytovali organické látky. Takmer by sa dalo povedať – čo kultúrna oblasť, to typický písací materiál a teda i osobitý tvar prvých „kníh“.

Pisári v starej Indii najskôr písali na breзовú kôru. Asi meter dlhé a dvadsať centimetrov široké pásy brezovej kôry rozostreli, máčali v oleji, aby zvláčneli, sušili ich a nakoniec leštili. Potom pruhy jednotne zrezali a pri písaní dávali pozor, aby v hornej časti zostalo miesto pre otvor, ktorým prevliekali spojovaciu šnúрку. Takto zošňurované boli v Indii a na Sumatre i palmové listy, písací materiál, ktorý tu pretrval do novoveku. Boli zložitou upravovanými máčaním vo vode i varením v mlieku, leštené mušľou alebo kameňom.

Pergamen

Pisári na povrch listu načrtli rydlom obrisy písmen, potom do vyhĺbených miest votreli sadze a text bol hotový. Namiesto nite však niekedy otvory v jednotlivých listoch spájali drevený kolíček. Starí indiánski obyvatelia Mexika písali na spracovanú jeleniu kožu alebo písali na rastlinné vlákna. Mayovia používali pásy z lyka figovníkov, na ktoré nanášali vrstvu vápna. Na písanie sa okrem spomenutých materiálov používali i látky, slonová kosť, olovo, bronz, striebro, zlato.

Rubriku pripravila: **MARTINA ZOBKOVÁ**

Foto: Wikipedia

ROZBOR ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne

Komplexný rozbor činnosti verejných knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK s regionálnou pôsobnosťou za rok 2014

Vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) sa 28. 5. 2015 konal Komplexný rozbor činnosti verejných knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) s regionálnou pôsobnosťou za rok 2014. Za účasti zástupcov Slovenskej národnej knižnice (ďalej SNK), TSK i zástupcov regionálnych knižníc (VKMR, Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi, Považskej knižnice v Považskej Bystrici) priniesla PhDr. I. Kilárová zo SNK v príspevku Porovnanie činnosti a výkonov verejných knižníc na Slovensku za rok 2014 podrobné informácie o stave knižníc v SR, porovnanie výkonov z hľadiska dlhodobšieho vývoja za roky 2000-2014, osobitné porovnania ukazovateľov regionálnych knižníc v rámci SR i samostatné porovnania regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou v rámci SR. Informovala tiež o akreditovanom vzdelávacom programe určenom pre záujemcov o prácu v knižnici, pre pracovníkov všetkých typov knižníc bez knihovníckeho vzdelania (podrobnejšie informácie: <http://www.snk.sk/sk/informacie-pre/knižnice-a-knihovníkov/vzdelavanie/akreditovany-vzdelavaci-program.html>), ale i o pripravovaných metodických odporúčaníach pre budovanie mestských knižníc z hľadiska zabezpečenia podmienok pre ich činnosť a výkony, i k využitiu projektu Benchmarking v knižniciach.

MARTINA ZOBKOVÁ, Foto: VKMR

Letná čítareň v Trenčíne s viacerými novinkami

„Kto číta, ten vie. Kto vie, ten oddychuje pod holým nebom,“ uisťujú v trenčianskej knižnici, kde po roku opäť otvorili letnú čítareň. Oáza pokoja s bezbariérovým prístupom čaká na návštevníkov od 15. 6. do 3. 9. 2015. Aj tento raz bezplatne a pre všetkých.

Jedinečný projekt v historickom centre Trenčína spustila Verejná knižnica Michala Rešetku (VKMR), ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja, v júni 2014 po vzore viacerých európskych i slovenských miest. Letnú čítareň situovala do svojho dvora na Jaselskej ulici, kde ju počas 21 dní navštívilo 299 záujemcov, ktorí si vypožičali 448 dokumentov. Zároveň sa stala žiadaným dejiskom besied s osobnosťami kultúrneho života.

V prípade priaznivého počasia bude čítareň otvorená dvakrát týždenne – v pondelok a štvrtok od 10.00 do 16.00 h. Za cieľ si kládie zharmonizovať pešiu zónu a poskytnúť možnosť posedenia pri knihách, novinách a časopisoch pod holým nebom všetkým, ktorí túžia po informáciách alebo hľadajú miesto na oddych počas prechádzky mestom.

Podobne ako vlni sa návštevníci môžu tešiť na výdatné čitateľské menu. Popri knihách z burzy a vyše tridsiatke priebežne aktualizovaných titulov periodík, vrátane troch denníkov, knižnica spestrila ponuku o regionálne obecné a mestské noviny. Ako doplnila vedúca knižnično-informačných služieb VKMR Sylvia Fabová, materiálno-technické vybavenie projektu zabezpečujú v tomto roku

vlastnými kapacitami, sponzorskými príspevkami či prostredníctvom kontaktov so slovenskými vydavateľstvami, pričom nezamestnaným absolventom ponúkajú jedinečnú príležitosť absolventskej praxe. „Pre nás je potešiteľné, že na základe marketingovej spolupráce sme našim partnerom navrhli taký model spolupráce, ktorý je zaujímavý pre všetky zainteresované strany,“ povedala Sylvia Fabová.

Návštevníci letnej čítárne sa v obklopení zelene môžu naozaj cítiť ako v záhrade. Atraktívny priestor v područí hradu spĺňa oddychovú i poznávaciu funkciu. Keďže Verejná knižnica M. Rešetku je oficiálnym informačným miestom Trenčianskeho samosprávneho kraja, miestni aj turisti tu nájdu všetky základné informácie a publikácie o trenčianskom regióne. Okrem rozšíreného čitateľského menu čítareň ponúka viacero ďalších noviniek. Zvýšenie komfortu, resp. navodenie autentickej atmosféry zaobstarávajú drevené držiaky na tlačoviny, pripomínajúce rekvizitu z pôvodnej čítárne, ktorá tvorila súčasť knižnično-informačných služieb trenčianskej knižnice od januára 1937.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Trenčianska knižnica si pripomenula 90. výročie vzniku

„14. februára bude slávnostné otvorenie obecnej knižnice v štátnej ľudovej škole, kde je umiestnená. Má 400 zväzkov, z ktorých 200 a skriňu poslal referát školstva a 200 zaobstaralo mesto od Slovenskej Matice,“ informoval týždenník Trenčan v roku 1925. Investícia sa vyplatila. Trenčianska knižnica slúži verejnosti aj po 90 rokoch.

Prvý riaditeľ bol mestský archivár

Novodobá trenčianska knižnica vzišla z tradície historických knižníc v slobodnom kráľovskom meste pod hradom Matúša Čáka. Počas 90 rokov šesťkrát menila domovskú adresu. Z ľudovej školy sa postupne sťahovala do prístavby okresného úradu, starej železničnej stanice, prvej

samostatnej knižničnej budovy na Jaselskej ulici, bývalého ONV až po dnešné sídlo na Hasičskej ulici. Za ten čas ju viedlo šesťnásť riaditeľov. Prvým bol archivár Adam Vutšák. Od februára 1945 zostala pár mesiacov bez činnosti, priestory uvoľnila na ubytovanie ľudí utekajúcich pred frontom. Výsadné postavenie získala začiatkom sedemdesiatych rokov v dôsledku preorganizovania na krajskú knižnicu pre knižnice Západoslovenského kraja. Od roku 2002 nosí v názve bernolákovsky orientovaného národovca Michala Rešetku. V súčasnosti má knižnica v Trenčíne šesť pracovísk, otvorená je denne okrem nedele a popri základných knižnično-informačných službách organizuje množstvo kultúrno-

spoločenských podujatí pre deti i dospelých. Knižničný fond obsahuje 225 tisíc zväzkov vrátane 301 titulov periodík. Knižnica eviduje 9 tisíc registrovaných používateľov, ročne ju navštívi cez 180 tisíc návštevníkov.

Čím by bolo ľudstvo bez knižníc?

Po 35 rokoch existencie knižnica zarezovala aj na stránkach ďalšieho regionálneho média. „Spolupracovníkom redakcie sa od zlatých šesťdesiatych stal riaditeľ knižnice Juraj Gönci. Keďže dôverne poznal špecifikum novinárskej tvorby a redakčných organizačných procesov, bol pri skvalitňovaní obsahovej i grafickej úrovne Trenčianskych novín dvojnásobne užitočný,“ spomína dlhoročný šéfredaktor okresného týždenníka Štefan Šicko.

Podľa neho čitateľská verejnosť vysoko oceňovala, že redakcia nezanedbávala oblasť kultúry. Ako poznamenal spisovateľ Rudolf Dobiáš, šesťdesiate roky boli pre literatúru žiživé, no po auguste 1968 to so žiživosťou išlo dolu kopcom. Vyradeným knihám v knižniciach ustlali v pivničných priestoroch. „Napriek tomu, že Verejná knižnica Michala Rešetku oslavuje deväťdesiatku, stále je to svieža a príťažlivá pani, ktorá pribrala na dôležitosť. Ved' čím by bolo ľudstvo bez knižníc? V nich je ukrytá pamäť sveta, sú pokladnicou ľudského poznania, miestom, kam sa ideme stretnúť s priateľmi, ktorí na nás, ba aj na naše deti trpezlivo čakajú v regáloch. Síce dnes by sme si mohli priateľa nájsť aj na nejakom webe, ale povedzte: nechýbal by

vám dotyk neraz nedočkavo roztrásených prstov s knihou?“ zamyslel sa Dobiáš, ktorý v trenčianskej knižnici pred 18 rokmi zakladal Literárny klub Omega.

Oslavujte s knižnicou a budete odmenení

Deväťdesiate výročie založenia si knižnica pripomenula 16. februára na pôde zriaďovateľa – Trenčianskeho samosprávneho kraja. Slávnostný program obohatili multimedialne ukážky z jej histórie a činnosti, odovzdanie ďakovných listov bývalým riaditeľom a tiež príhovory predstaviteľov slovenskej knihovníckej obce. Organizátori nezabudli ani na najstaršiu knihovníčku Margitu Beňovú či najstaršieho aktívneho čitateľa, 95-ročného Jozefa Mešťánka. „Chceme vzdať úctu ľuďom, ktorí

knižnici obetovali kus srdca. Rovnako však ďakujeme aj čitateľom. Bez nich by naša práca nemala zmysel. Posúvajú nás vpred,“ vysvetlila Gabriela Krokvičková, poverená riadením Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne.

Súčasťou podujatia bola prezentácia zborníka Vinše nad zlato. Ako priblížil zostavovateľ Peter Martinák, vydanie malo za cieľ podeliť sa s umeleckými darčekom osobností kultúrneho života, zároveň vyslať signál, že knižnica nie je len o knihách, že má mnoho priateľov a aj po deväťdesiatich rokoch dokáže reagovať na aktuálne trendy a spoločenské témy.

Výročie knižnice neskončilo jednorazovou akciou. Na čitateľov čaká viacero sprievodných aktivít a atraktívnych výhod počas celého roka. Počnúc tematickou výstavou v priestoroch na Hasičskej i Jaselskej ulici a registračným poplatkom zdarma pre všetkých, ktorí vo februári 2015 oslávili okrúhle životné jubileum.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Bývalému riaditeľovi knižnice Rudolfovi Samuelovi (vľavo) ďakuje trenčiansky župan Jaroslav Baška (v strede) a primátor Trenčína Richard Rybníček.

POVEDALI O KNIŽNICI

Vyjadrenia osobností pri príležitosti 90. výročia vzniku trenčianskej knižnice (Trenčín, 16. 2. 2015)

„Michal Rešetka celý život zbieral slovenskú tlačenu a rukopisnú literatúru a knihy často požičiaval každému, kto mal záujem ich čítať a študovať. A o tom by mali byť aj súčasné knižnice. Rešetka presadzoval názor, že knihy majú slúžiť ľuďom. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja a zároveň obyvateľom krajského mesta Trenčín už takmer storočie supljuje aj služby mestskej knižnice. Za ten čas stihla ukázať, že neukladá len knihy v regáloch, ale vytvára aj priateľstvá medzi ľuďmi s vášňou pre písané slovo. Napriek tomu, že trenčianska knižnica sa v tomto roku dožíva 90 rokov od svojho založenia, myslím si, že kráča s dobou, ako napríklad ukázal obľúbený projekt letnej čítárne, či Wi-Fi pripojenie v budove knižnice na Jaselskej ulici. Verím, že rok 2015 prinesie Verejnej knižnici Michala Rešetku veľa nových čitateľov a tým pádom aj veľa nových priateľstiev. Taktiež jej želim veľa finančných prostriedkov na obnovu knižničného fondu. Keďže zo slov sa ešte nikdy nikto nenajedol, verejne prehlasujem, že Trenčiansky samosprávny kraj vyčlení tento rok 10 000 € navyše pre túto knižnicu na nákup nových knižných titulov, aby do svojich priestorov prilákala ešte viac návštevníkov.“

Ing. JAROSLAV BAŠKA, predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja

„Naša knižnica je spätá so životom každého Trenčana, pretože formovala a formuje náš život. Navyše je to knižnica, ktorá sa vryla do pamäti mnohých osobností nášho mesta. V roku 2012 dosiahla taký význam, že množstvo knižiek začalo ohrozovať statiku budovy v parku. Rozrástla sa do takej miery, až sa presťahovala do centra mesta, navyše do priestoru, ktorý je srdcom mesta. Knižnica je istým obrazom o charaktere mesta. Kniha má tú úchvatnú hodnotu, že sa k nej vždy viete vrátiť a ponoriť sa do jej príbehu. V mene všetkých obyvateľov mesta Trenčín sa chcem poďakovať všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom za celú deväťdesiatročnú históriu snažili a snažia zveľaďovať knižnicu Michala Rešetku. Keď budeme mať kvalitnú knižnicu, keď mladí ľudia aj seniori budú vedieť, že v Trenčíne nájdu knižnicu, v ktorej môžu hľadať múdrosť, tak som presvedčený, že toto mesto, kraj ani krajina sa nemusí obávať o svoju budúcnosť. Želám Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne, aby naďalej budovala charakter centra nášho regiónu, nášho pekného Trenčína!“

Mgr. RICHARD RYBNÍČEK, primátor mesta Trenčín

„Životný príbeh Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne sa začal písať v roku 1925, kedy v zmysle zákona č. 430/1919 o verejných obecných knižniciach bola 14. februára 1925 slávnostne otvorená mestská knižnica v Trenčíne v budove štátnej ľudovej školy na Ulici slobody, v ktorej dnes sídli Základná škola sv. Andreja-Svorada a Benedikta na Ulici 1. mája. Pri príležitosti deväťdesiateho výročia založenia knižnice sme nezabudli ani na najstaršiu knihovníčku Margitu Beňovú či najstaršieho aktívneho čitateľa, 95-ročného Jozefa Mešťánka, pretože aj touto cestou chceme vziať úctu ľuďom, ktorí knižnici obetovali kus srdca. Rovnako však ďakujeme aj čitateľom. Bez nich by naša práca nemala zmysel. Posúvajú nás vpred. Moje poďakovanie patrí všetkým vzácnym ľuďom, ktorí v knižnici pracovali, pracujú a zanechali tu kus svojho srdca. Dovoľte mi oslávenkyni zaželať, aby úspešne obhájila svoje súčasné postavenie a dokázala reagovať na rýchlo meniace sa požiadavky a potreby súčasných i nových čitateľov. Želám jej veľa nových kníh, ktoré otvárajú brány do sveta poznania a aby sa stala modernou knižnicou, ktorá bude vždy súčasťou kultúrno-spoločenského diania v prospech rozvoja celej spoločnosti!“

Ing. GABRIELA KROKVIČKOVÁ, poverená riadením VKMR

„Ťažko sa mi hovorí, je to pre mňa veľmi emotívna chvíľa. Celá história krajskej knižnice v Trenčíne tu dnes bola podrobne spomenutá obrazovo aj textovo. Keď som dostal pozvánku na toto stretnutie, hlavou mi preletelo strašne veľa spomienok. Videl som tam kdesi celú plejádu čitateľov a spolupracovníkov. Za môjho pôsobenia vo funkcii riaditeľa bola trenčianska knižnica krajskou knižnicou v pôsobnosti vtedajšieho Západoslovenského krajského národného výboru. S úsmevom som hovorieval, že som riaditeľom troch knižníc ex offio – mestskej, okresnej aj Západoslovenského kraja, ktorý predstavoval tretinu Slovenska. Pomohli sme v tom čase veľa riaditeľom okresných knižníc, ktoré mali problémy s nadriadenými orgánmi. Pri všetkej skromnosti, autorita trenčianskej krajskej knižnice bola na vysokej úrovni. Na mnohých celoslovenských poradách sa doslova čakalo, čo povie Trenčín.“

PhDr. RUDOLF SAMUEL, CSc., riaditeľ knižnice v rokoch 1979 – 1991

„Ťažko mi je rozprávať o knižnici bez dojatia, pretože som v nej strávila vlastne od skončenia školy skoro celý čas, čiže od roku 1978 až do 2014. Pri spomienke na knižnicu sa mi ako prvé vybaví ľudia a knihy, jednoducho to spolu k sebe patrí a vždy ma to veľmi dojme. Takisto sa mi vybaví všetci naši pracovníci, spolupracovníci, ktorých som mala a mám veľmi rada a som im veľmi vďačná za to, čo tejto knižnici odovzdali. Som veľmi rada, že sa podarilo dostať knižnicu z tej vyslovene kamennej podoby do podoby, na ktorej sa podieľajú aj výtvarníci modernej doby, hlavne čo sa týka elektronizácie. Želám knižnici, aby bola úspešná i naďalej a aby ďalej fungovala ako komunitné centrum, aby si našla svoje miesto v srdciach všetkých Trenčanov!“

Mgr. LÝDIA BREZOVÁ, riaditeľka knižnice v rokoch 1999 – 2014

„Za deväťdesiat rokov dôležitej knižničnej činnosti sa Vaša knižnica vyprofilovala na významnú kultúrnu inštitúciu, ktorá širokej verejnosti poskytuje kvalitné knižnično-informačné služby. V rámci svojej pôsobnosti je neoddeliteľnou súčasťou knižničného systému Slovenskej republiky, ako jedna z najvýznamnejších knižníc v Trenčianskom kraji, ktorá vysokou mierou prispieva k šíreniu poznania a vzdelanosti, ale aj obohacovaniu kultúrneho života vo vašom regióne. Želám Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne veľa ďalších úspešných rokov, pracovného entuziazmu a elánu a najmä veľa spokojnej čitateľskej verejnosti!“

**Mgr. MONIKA LOPUŠANOVÁ, riaditeľka odboru múzeí, galérií a knižníc Ministerstva kultúry SR
Zdravica Ministra kultúry SR Mareka Maďariča**

„Chcela by som predovšetkým najprv pozdraviť súčasných i bývalých zamestnancov trenčianskej knižnice v mene verejných knižníc Bratislavského samosprávneho kraja a v mene Malokarpatskej knižnice v Pezinku ako bývalej okresnej knižnice Západoslovenského kraja, ktorá tiež kedysi čakala na to, čo povie Trenčín a dodnes so záujmom sleduje aktivity trenčianskej knižnice, či už na webovej stránke alebo v tlači a inšpirujeme sa v odborných aj komunitných činnostiach.“

Mgr. DANIELA TÓTHOVÁ, predsedníčka krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Bratislavského kraja

„V kultúrnej histórii ľudstva neexistuje také obdobie, keď by vzdelanosť, pokrok, umenie a kultúru nesprevádzali knižnice. Knižnice obhájili svoje postavenie a svoj význam v každej historickej epoche a nie je tomu inak ani v prípade Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Knižnice sú majákmi informačnej spoločnosti, hlavnými vstupnými bránami k informáciám, a preto sú aj významnými nositeľmi pokroku, rozvoja vedy a prosperity celej spoločnosti. Aj v čase internetu sa vašej knižnici úspešne darí budovať vzťah detí k čítaniu a kultúre prostredníctvom mnohých zaujímavých podujatí, čo je stále dôležitejším poslaním verejných knižníc na celom svete. Preto veríme, že Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne bude vždy nachádzať potrebnú podporu pre rozvoj svojich aktivít a že bude mať od svojho zriaďovateľa vždy vytvorené finančné, priestorové, prevádzkové a technické podmienky súčasného európskeho štandardu.“

Zdravica predsedníčky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Ing. SILVIE STASSELOVEJ, členky Rady vlády SR pre kultúru

„Mala som česť deväť rokov pôsobiť v radoch zamestnancov trenčianskej knižnice. Môžem úplne bez obáv povedať, že to bolo asi to najlepšie, čo ma ako čerstvú absolventku strednej knihovníckej školy mohlo postihnúť. Za celý svoj profesionálny život stále žijem z tých odborných zručností, ktoré som nadobudla od vás a medzi vami. Za to vám patrí moja úcta. Ešte som nadobudla takú dobrú skúsenosť, že aj do roboty môže človek chodiť rád, že sa tam môže tešiť, a to preto, že má okolo seba šťastie na dobrých ľuďoch, že rešpektujú jeho názor, aj keď je mladý a že sa majú radi. Verte mi, toto už dnes nie je zvykom, žiaľ, ani v knižničných ani kultúrnych inštitúciách.“

Mgr. ANDREA DOKTOROVÁ, podpredsedníčka Slovenskej asociácie knižníc

„Cesta do vedomostnej spoločnosti vedie informačnými diaľnicami. Práve knižnice integrujú tradičné informačné pramene s digitálnymi médiami a prostredníctvom sofistikovaných nástrojov ich poskytujú svojim používateľom. Nie je to síce lacná záležitosť, ale je to skvelá investícia, ktorá sa vráti do vášho regiónu v podobe úspešných ľudí, ktorí budú mesto Trenčín ďalej rozvíjať.“

Zdravica predsedníčky Slovenskej asociácie knižníc PhDr. DANIELY DŽUGANOVEJ

„Vaša knižnica prešla od roku 1925 dlhú cestu, počas ktorej sa z malej mestskej knižnice stala po rôznych reorganizáciách knižnicou s krajskou pôsobnosťou s významnými funkciami pre regionálne knižnice Trenčianskeho samosprávneho kraja, knižnicou, ktorá sa v komplexných rozboroch činnosti uskutočňovaných Slovenskou národnou knižnicou umiestňuje v sledovaných ukazovateľoch činnosti v rámci krajských a regionálnych knižníc vždy na poprednom mieste. Oceňujeme, že ste vždy vedeli a viete osloviť a svojimi aktivitami zaujať svojich čitateľov a získavať nových.“

**PhDr. DARINA JANOVSÁ, riaditeľka odboru Služby Slovenskej národnej knižnice v Martine
Zdravica generálnej riaditeľky Slovenskej národnej knižnice v Martine Ing. KATARÍNY KRIŠTOFOVEJ, PhD.**

Obdarovali sme malú knižnicu s VEĽKÝM srdcom

Iniciatíva čitateľov z domova dôchodcov na Lavičkovej ulici v Trenčíne sa teší čoraz väčšej pozornosti. Novovzniknutú knižnicu, ktorú si seniori zriadili vo svojej klubovni, podporila v rozvoji aj jej staršia a väčšia trenčianska sestra – Verejná knižnica Michala Rešetku (VKMR), koordinujúca činnosť regionálnych knižníc v rámci Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Zástupcovia krajskej knižnice v Trenčíne navštívili zariadenie pre seniorov na sídlisku Juh v pondelok, 16. marca. Pri tejto príležitosti dôchodcov so vzťahom k literatúre obdarovali doslova na mieru. Konkrétne im venovali 100 zväzkov kníh, 75 čísiel periodík, kolektívny čitateľský preukaz na bezplatné využívanie služieb VKMR s výpožičkou piatich zvukových kníh pre zrakovo postihnutých a ponukou následného obmieňania súborov audiokníh podľa vlastného výberu. Ing. Gabriela Krokvičková, poverená riadením VKMR, zároveň na

stretnutí s riaditeľom rozpočtovej organizácie Sociálne služby mesta Trenčín Ladislavom Pavlíkom ponúkla čítajúcim seniorom pomocnú ruku v oblasti ďalšej spolupráce. V neposlednom rade vyjadrila uznanie autorke myšlienky knižnice pre klientov domova Daniele Ilkyvovej, ktorá 35 rokov pracovala ako vedúca knižnice v Hornej Súči-Závrskej.

SF, PM, Foto: VKMR

Dobiáš mu počas rozhovorov prezradil viac ako vyšetrovateľom ŠtB

ANTON BALÁŽ (72) cítil, že zo životnej púte Rudolfa Dobiáša vyžarovalo viacero bielych miest. Príbehy dlhej noci vyniesol na svetlo dňa v knihe, v ktorej sa pred titulným listom vyníma číslo 114. Ako spomienka na označenie politického väzňa v pracovnom tábore.

▪ **Čo presvedčilo Antona Baláža, rodáka z Lehoty pod Vtáčnikom, pôsobiaceho takmer päťdesiat rokov v Bratislave, stráviť jeseň života v Hrašnom?**

Bratislava mi istým spôsobom chýba, ale nešiel som do neznámeho prostredia. Od roku 1968, keď som prvýkrát navštívil Bradlo a zoznámil sa so svojou ženou, rodáčkou z Brezovej pod Bradlom, som si s myjavskými kopanicami postupne vytvoril pevné puto.

▪ **Do literatúry ste prenikli cez žurnalistiku. Kto vás inšpiroval?**

Ako absolvent učňovky som mal dva veľké sny – ísť do Bratislavy a študovať žurnalistiku. Impulz prišiel hneď v prvom ročníku, kde som stretol dnes známych spisovateľov Dušana Mitanu, Jana Johanidesa, Ruda Slobodu, Vinca Šikulu. Oni už písali, začal som aj ja. Samozrejme, že mi to trvalo dlhšie, keďže som nemal za sebou žiadnu literárnu skúsenosť.

▪ **Ako veľmi vás ovplyvnilo zošrotovanie vašej prozaickej prvotiny Bohovia ročných období o živote vtedajšej mladej generácie na prahu normalizácie?**

Viac ako začínajúceho spisovateľa ma to zasiahlo ľudsky. Začala ma sledovať Štátna bezpečnosť, mal som problém udržať si zamestnanie v týždenníku Sloboda a niekoľko rokov som žil v existenčnej neistote, čo ma ako otca dvoch malých detí dosť stresovalo.

▪ **Negatívna skúsenosť z tohto obdobia bol zrejme jeden z dôvodov, prečo sa často vraciate k povojnovým dejinám a tabuizovaným témam.**

Uvedomil som si, akým zničujúcim spôsobom dokáže politika zasiahnuť do života človeka, teda aj do môjho vlastného osudu. A pohľad na politiku, na jej konkrétnu podobu v predchádzajúcich desaťročiach neslobody som sa pokúsil vyjadriť aj pomocou štúdia archívneho materiálu a historického výskumu.

▪ **Napriek všetkému negatívne pri pohľade na osudy obetí obdobia neslobody nestrácate pozitívnu energiu. Podobne ako spisovateľ Rudolf Dobiáš. Je to náhoda?**

Literárne sme dosť protichodné typy. Moja skúsenosť s päťdesiatimi rokmi bola skúsenosť 12-ročného chlapca. Napriek zložitosti doby som vnímal detskými očami aj grotesknú stránku a mohol som ju dostať do svojich

románov, hlavne Hijó, kone Stalinove! či Tábor padlých žien. Dobiášova skúsenosť bola čisto negatívna. Moment vážneho, ponurého, ťažkého, ktorý z dejín vyťažil, je pre jeho spôsob písania prirodzený. On do doby neslobody nepotreboval vstupovať štúdiom historických prameňov ako ja, bol jej obeťou, takže „archív“ päťdesiatych rokov, keď komunistická a eštebácka brutalita dosiahla svoj vrchol, nosil v sebe.

▪ **Spomeniete si na vaše prvé stretnutie?**

Zhodou okolností nás približne v rovnakom čase na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov prijali do Zväzu slovenských spisovateľov. Prvýkrát sme sa stretli v Domove slovenských spisovateľov v Budmericiach. Poznal som ho ako autora niekoľkých detských knižiek a rozhlasových hier a nevedel som nič o jeho minulosti. Obdivujem u neho, že mnohí spisovatelia sa o jeho životnom príbehu dozvedeli až po roku 1990.

▪ **Kedy vaše kontakty prerástli do priateľstva?**

Po roku 1990 sa Dobiáš stal redaktorom Slovenského denníka, ja som tam v roku 1991 prišiel ako šéfredaktor. V tom čase uverejňoval cyklus reportáží o tragickom osude troch trencianskych gymnazistov – Svedectvo troch krížov. Odtiaľ viedla cesta k jeho príbehom „o nezabúdaní a odpúšťaní“ Temná zeleň, Zvony a hroby, Znovuzrodenie, Básnici za mrežami. Takmer každú jeho knižku som recenzoval. Ľudsky a tvorivo sme sa tak zblížili.

▪ **Skúste Rudolfa Dobiáša charakterizovať jedným slovom a jednou vetou.**

Jedným slovom: príliš skromný. Jednou vetou: Nerád hovorí o svojej minulosti.

▪ **Pracovali ste v Literárnom informačnom centre, patríte k znalcom slovenskej literatúry. Čím je pre našu literatúru Rudolf Dobiáš výnimočný?**

Jeho tvorba má tri polohy. Prvá – pamäťová, predstavuje Jáchymov a všetko s tým súvisiace. Druhou sú knihy literatúry faktu a dokumentov, ktoré zhromaždil v štyroch dieloch Triednych nepriateľov. Takú výpoveď o krutosti päťdesiatych rokov slovenská literatúra nemala a asi ani mať nebude. Treťou je jeho básnická tvorba, o ktorej sa Ľubomír Feldek vyjadril, že by si pre svoju hlbokú humánnosť zaslúžila získať Nobelovu cenu za literatúru.

▪ **Museli ste Dobiáša dlho presvedčať na sériu rozhovorov do vašej novej knihy?**

Dosť dlho mal problém uveriť, že s ním naozaj chcem viesť dialóg, ktorý by mal mať najmenej dvesto knižných strán. Ja som však vznik tejto knihy vnímal ako osobnú povinnosť, pretože v ére rôznych umelo vytvorených celebrit sa mi zdalo jeho dielo nedocenené. Chcel som prejsť všetky etapy jeho ľudského a literárneho vývoja a zároveň povýšiť spomienky do umeleckej roviny, preto som osobitné kapitoly venoval aj jeho básnickej a prozaickej tvorbe.

▪ **Akou formou a ako dlho rozhovory vlastne prebiehali?**

Po asi polročnej prípravnej fáze nasledovali od marca do septembra 2014 osobné stretnutia, najčastejšie v Bratislave, Trenčíne alebo u mňa na chalupe. Priebežne sme si zodpovedali istý okruh otázok. Máme tiež bohatú mailovú korešpondenciu. Potom sme išli spolu na týždeň do Domova spisovateľov v Piešťanoch a každý deň sme sústredene prebrali jednu-dve témy.

▪ **Aký je Rudolf Dobiáš respondent?**

Z pohľadu novinára veľmi zlý. Keď som mu položil otázku povedzme na dva riadky, odpovedal na dva riadky. Ale ja som potreboval od neho zakaždým aspoň dvadsať riadkov. Za to sa na mňa dosť hneval.

▪ **V závere Dobiáš konštatuje, že sa vám ho podarilo dostať, kam ste chceli. Kde to je?**

Asi tam, že prvýkrát ucelene povedal veci, ktoré nepovedal vo svojich knižkách. Dokonca, keď sme robili korektúry, stále sa mu zdalo, že mi porozprával aj to, čo neprezradil ani vyšetrovateľom ŠtB. Keď som mal pocit, že ho môžem pri nejakej téme, eštebácky povedané, vyťažiť, tak som ho ťažil, až kým som ho nedostal tam, kde nechcel byť. (smiech)

▪ **Prekvapil vás nejakými odpoveďami? Prípadne, dá sa percentuálne vyjadriť, do akej miery ste ho poznali,**

resp. nepoznali?

Aspoň 30-40 percent z toho, čo mi povedal, bolo pre mňa objavom. Hovoril úžasné veci, napríklad, ako mu do vyšetrovacej väzby po pol roku dovezli knižky a medzi nimi objavil Lermontovovu lyriku. Pri rozprávaní o gymnaziálnych rokoch v Trenčíne vylovil z pamäti historické udalosti, o ktorých mnohí Trenčania už nič nevedia – ako na príkaz okresného výboru komunistickej strany zničili Štefánikovo súsošie, ako vylúčili zo štúdia sestru Kornela Földváriho, či ako trenčianski skauti, ktorým zväzáci ukradli lodenicu a dosiahli, aby ich nepripustili k maturite, vyhodili dynamitom komunistickú hviezdu na hrade.

▪ **Kniha rozhovorov, ktorú ste predstavili v trenčianskej knižnici, má názov Vyniesť na svetlo dňa príbehy dlhej noci. Obsahuje aj Dobiášovo vyznanie: „Sen nemôže byť cieľom, ale nijaký cieľ nemusí zostať iba snom.“ Bolo sprístupnenie jeho trinástej komnaty vašim snom alebo Dobiášovým cieľom?**

Mojim snom. On až spätne zistil, že to bol cieľ. Ja som k cieľu do istej miery intuitívne smeroval a on sa tomu smerovaniu skôr bránil. Ale neubránil sa.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Zdroj: MY Trenčianske noviny, č. 9/2015, s. 10

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ VO VKMR V I. POLROKU 2015

TÝŽDEŇ ROKA: netuctový tucet, hliadky aj Indiáni

Dni v rozmedzí od 23. do 28. marca patrili slovenským knižniciam. Týždňu roka vo Verejnej knižnici M. Rešetku v Trenčíne tradične prináleží ešte jeden prívlastok – Týždeň otvorených dverí. Knihovníci počas neho nezištne prihlasujú, odmeňujú, odpúšťajú a organizujú dupľovanú porciu kultúrno-spoločenských akcií pre deti i dospelých. Rečou čísel: VKMR vo všetkých svojich pobočkách v meste zaevidovala 242 nových čitateľov a pripravila 32 podujatí, ktoré oslovili 1098 návštevníkov.

Popri bezplatnom používaní internetu, registrácii na jeden rok zdarma, či vrátení premeškaných výpožičiek bez sankčných poplatkov pomáhali k propagácii aktivít knižnice aj **knížničné hliadky**. V rámci Týždňa slovenských knižníc išlo o novinku. Ich úlohou bolo pôsobiť na verejných priestranstvách a vyhľadávať čítajúcich ľudí. V Trenčíne rozdali 60 darčkových poukážok na zápis do knižnice zdarma a 87 záložiek so zľavou 2 eurá pri nákupe v partnerskom internetovom kníhkupectve.

Marketingový artikel aj redakčné Déjà vu

Z pohľadu záujemcov o pôvodnú literárnu tvorbu, umeleckú činnosť a regionálnu históriu patrilo k najočakávanejším udalostiam VII. stretnutie spisovateľov s blízkym vzťahom k Trenčínu a Trenčianskemu kraju. Unikátne podujatie organizuje Verejná knižnica M. Rešetku v dvojročnej periodicitе. Zraz majstrov slova, ktorí sa narodili, pôsobili alebo žijú v Trenčianskom kraji naplánovali v úrade Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK), kde ich slávnostne prijal župan Jaroslav Baška. „Slovom sa dá urobiť veľa, potešiť i uraziť. Píšete zaujímavé veci, čím zároveň robíte dobrú reklamu celému kraju. Chcem vám za to pri tejto príležitosti poďakovať,“ zdôraznil predseda TSK. Vo svojom prí-

hovore hosťom načrtol možnosti recipročnej formy spolupráce. „Spolu s ďalšími kolegami vás beriem ako mienkotvorných ľudí propagujúcich náš región. Pevne verím, že na ceste zviditeľňovania kraja doma i v zahraničí nájdeme miesto aj pre vás. Ja to budem podporovať, pretože sa naozaj máme čím pochváliť,“ vyhlásil Baška.

Pri výbere literátov krajská knižnica v Trenčíne zohľadnila návrhy knihovníkov z Prievidze i Považskej Bystrice. Besedu s čitateľmi začala spomienkou na výnimočnú dvojicu nedávno zosnulých prozaikov – Jozefa Repka a Drahoslava Machalu. Prítomný tucet netuctových spisovateľov vyšperkoval Otto Gáťa. Meno dlhoročného sudcu zostane navždy zapísané v dejinách filatelie. Záluba v poštovej histórii ho v roku 1981 doviedla k založeniu prvého filatelistického a poštového múzea na Slovensku v dedinke Plevník-Drienové.

Nie náhodou takmer polovicu pozvaných literátov spojila tvorba na stránkach Trenčianskych novín. Podľa dlhoročného šéfredaktora Štefana Šicka to spôsobil fakt, že týždenník v minulosti venoval zvýšenú pozornosť oblasti kultúry. Symbolický návrat na miesto, odkiaľ vstúpili do sveta literatúry na stretnutí okrem Šicka zaznamenali aj fotograf Marián Pauer, karikaturista Milan Stano a textárka Katarína Hude-

cová. V generačnej štafete periodika od roku 2007 pokračuje milovník nezvyčajných tém a vlastník najväčšej zbierky autogramov osobností v Strednej Európe Martin Šimovec. **Účastníci VII. stretnutia trenčianskych literátov (23. 3. 2015):** Anton BALÁŽ, Rudolf DOBIÁŠ, Božena DOBROVIČOVÁ-ZÁRIEČSKA, Lenka GAHÉROVÁ, Otto GÁĽA, Katarína HUDECOVÁ, Marián PAUER, Monika PÁLUŠOVÁ, Vanda ROZENBERGOVÁ, Milan STANO, Štefan ŠICKO, Martin ŠIMOVEC.

Speváčka z korza

Záujmu verejnosti sa tešila aj prezentácia spevníka a najnovšieho CD speváčky Lýdie Fajtovej, za účasti žiakov Základnej umeleckej školy K. Pádivého a členov Folklórneho súboru Trenčan. Známa zberateľka ľudových piesní trenčianskeho regiónu vstúpila na hudobnú scénu začiatkom päťdesiatych rokov minulého storočia, keď sa so skladbou V horném konci bývam umiestnila medzi víťazmi celoslovenskej súťaže ľudového spevu v Bratislave. „Pretože som sa nerada opakovala, musela som sa poohliadnuť po ďalších prameňoch pekných piesní,“ spomína trenčianska rodáčka, ktorej učarovala neprebádaná pramenná základňa vidieka. „Keď som začala chodiť po dedinách, ako som sa len tých kráv, koní a kureniec bála, lebo

KULTÚRNE PODUJATIA

ja mestské dievča z korza, som nič také zblízka nikdy nevidela. A tie babky, na frištuk si varili polievku z kyslého mlieka. Ja som to nenávidela, ale keď som chcela, aby mi spievali, tak som za pár lyžičiek zjedla, aby si nepovedali, že som panské decko.“ Prvé piesne v rozhlase Lýdia Fajtová nahrávala s harmonikou, v šesťdesia-

tych rokoch nahrávala s ľudovou hudbou Eugena Farkaša, potom s ľudovou hudbou Rinalda Oláha. Jej repertoár obsahuje piesne zozbierané z Trenčína, Omšenia, Drietomy, Selca, Trenčianskej Turnej, Kubry, Trenčianskej Teplej, Bošáče, Soblahova, Velčíc, či Zamaroviec.

Apači aj Irokézovia

Pre najmladších čitateľov knižnica pripravila množstvo besied, kvízov, tematických čítačiek a súťaží, vrátane prehliadky talentov trenčianskych škôlkarov a medzinárodnej akcie Noc s Andersenom. Pätnásty ročník dobrodružného nočného podujatia v pro-

stredí kníh prilákal 80 účastníkov vrátane 52 detských nocľazníkov. Tohtoročná edícia sa niesla v indiánskom duchu. „Témou nás inšpirovala kniha Marty Hlušikovej *Môj dedko Rýchly šíp*, ktorá má u detí veľký ohlas. Účastníci riešili úlohy podľa niektorých kapitol z knihy. Vtipným doplnkom Noci boli tvorivé dielničky, zdatnosť malých Indiánov preverili skúšky odvahy – tajomná chuť, bystré oko, stopovanie zveri, strelba lukom, skúška výdrže aj opičia dráha. Do spacákov sa uložili až okolo tretej hodiny ráno,“ priblížili knihovníčky z pracoviska Literatúra pre deti a mládež.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

VYHODNOTENIE TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC VO VEREJNEJ KNIŽNICI M. REŠETKU V TRENČÍNE

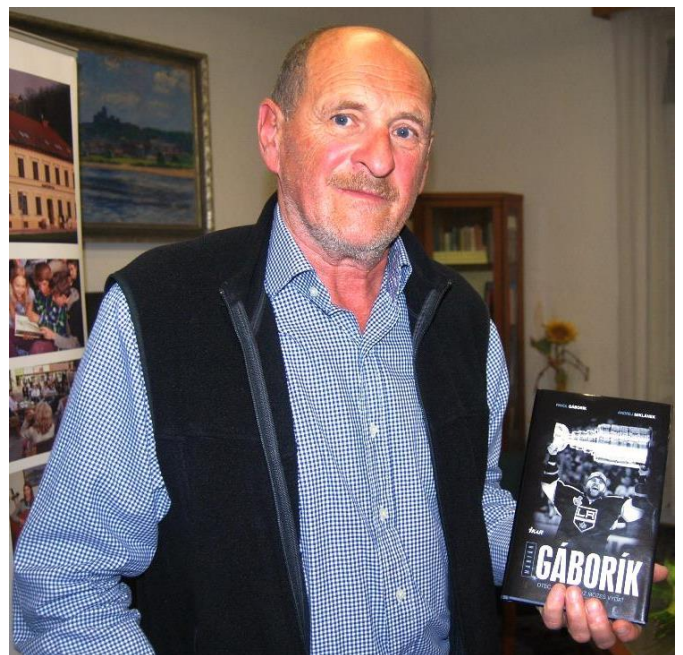
	Centrála (Jaselská ul.)	Oddelenie pre deti a mládež	Pobočka Dlhé Hony	Pobočka Kub- ra	Pobočka Juh	Pobočka Opatová	SPOLU
Počet podujatí	3	4	7	11	6	1	32
Účastníci	157	221	143	360	133	84	1 098
Noví čitatelia	72	46	16	32	76	0	242

Beseda s JOZEFOM BANÁŠOM.
Dátum: 31. 3. 2015. Foto: VKMR

NOC LITERATÚRY v Trenčíne s Ildou Rapaičovou a Margitou Ivaničkovou. Dátum: 14. 5. 2015. Foto: VKMR

Beseda s PAVLOM GÁBORÍKOM, spoluautorom knihy Marián Gáborík. Dátum: 3. 2. 2015. Foto: VKMR

Prednáška historičky Janky Karlíkovej (29. 4. 2015). Foto: VKMR

TROJRUŽOVÝ PEL: Sima Martausová, Katarína Hudecová, Zuzana Laurinčíková, Juraj Sarvaš. (23. 6. 2015). Foto: VKMR

ROK ĽUDOVÍTA ŠTÚRA V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI

Trenčianska knižnica predstavila Ľ. Štúra ako zdroj inšpirácie

Dvojsté výročie narodenia Ľudovíta Štúra aktivizuje kultúrnu obec na celom Slovensku. V trenčianskej knižnici prišli s nápadom sprítomniť nášho národného buditeľa ako inšpiráciu pre amatérskych literátov. Zo súťažných príspevkov zostavili zborník, ktorý uviedli do života na Úrade Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Podujatia venované pamiatke vedúcej osobnosti slovenského národného obrodzenia odštartovali 19. januára 2015 symbolicky v bašte Štúrovcov. Prví rodinní príslušníci sa v Trenčíne usadili v 16. storočí v predmestskej časti Humná. „Život a dielo Ľudovíta Štúra sú úzko späté s Trenčínom, preto som veľmi rád, že aktivity na počesť tohto veľkého človeka začínajú prezentáciou zborníka práve v sídle Trenčianskeho samosprávneho kraja. Prestíž októbrovému výročiu narodenia Ľudovíta Štúra dodáva aj jeho zaradenie do zoznamu výročí UNESCO,“ zdôraznil trenčiansky župan Jaroslav Baška. Vzápätí vyslovil želanie, že verejnosť oslovia aj ďalšie súvisiace zábery, ktoré bude samosprávny kraj v rámci svojej pôsobnosti podporovať v roku 2015 – Roku Ľudovíta Štúra.

Ľudovít Štúr mojimi očami

Stostranovú publikáciu Ľudovít Štúr mojimi očami vydala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) v decembri 2014 s finančnou podporou Ministerstva kul-

Krajská prehliadka umelec. prednesu seniorov na počesť Ľ. Štúra (11. 3.)

túry Slovenskej republiky. Pozostáva z troch častí – výskumnej, literárnej a hodnotiacej. Prvá predstavuje štúrovské atribúty v Trenčíne, približuje vzťah Štúrovej rodiny k trenčianskemu regiónu a skloňuje Uhrovec v kontexte ideového formovania kodifikátora spisovnej slovenčiny. Spoločného menovateľa zvyšných častí zborníka tvoria príspevky zaradené do tematickej oblasti XXII. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého. Nájdete medzi nimi diela rôznych žánrov rozdelené do dvoch vekových kategórií vrátane názorov odbornej poroty. Ako vysvetlila Gabriela Krokvičková, poverená riadením VKMR, okrem posilnenia kultúrnej identity chcela knižnica prostredníctvom projektu poskytnúť priestor na realizáciu študentom i dospelým pisateľom a povzbudiť ich v ďalšej literárnej činnosti. Tému celkovo spracovalo dvadsať autorov v dvadsiatich piatich príspevkoch. „Z dobových záznamov a spomienok súčasníkov sa dozvedáme, že Ľudovít Štúr mal slabosť pre prírodu. Miloval najmä tú uhrovskú, ktorá bola často predmetom jeho prvých lyrických diel. Svedčí o tom jeden z jeho pseudonymov – pravolub Rokošan. Rokoš je jeden z vrchov uhrovej kotliny, na ktorý sa dodnes robí pamätný výstup,“ doplnila Eva Struhárová z oddelenia bibliografie a regionálnych dokumentov trenčianskej knižnice.

J. Rezník búral mýty

Sprievodný program prezentácie zborníka okorenila poézia, historické exkurzy i vystúpenie hudobných hostí z kapely Váhovanka. Zopár zaujímavostí, ktoré sa v učebniciach nespomínajú, prítomným poslucháčom priblížil predseda redakčnej rady Literárneho týždenníka Jaroslav Rezník. „Hoci Ľudovíta Štúra vnímame väčšinou vážne cez politické činy a dielo, bol to človek vešalej mysle. Navyše, mal atraktívny vzhľad a postavu, ohúril by ňou dievčatá aj v súčasnosti. K trenčianskemu regiónu sa tiež viaže vzťah so šľachtickou Adelou Ostrolúckou, ktorá podstatne zasiahla do Štúrovho života a milovala ho až za smrť. Traduje sa, že zomrela na týfus. Je to kamufláž. K lôžku chorého na týfus nepustia ani najbližších príbuzných. Toľko vedela aj vtedajšia medicína,“ poznamenal Rezník. Podľa uznávaného spisovateľa máme v Ľ. Štúrovi génia, ktorý sa v dejinách národa rodí raz za pol tisícročia.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Zdroj: MY Trenčianske noviny, č. 3/20125, s. 8

Seminár pri príležit. 200. výročia narodenia Ľ. Štúra na Úrade TSK (17. 6.)

200 rokov po Štúrovi

Aj dvesto rokov po tom, čo sa narodil, majú niektorí ľudia potrebu na neho spomínať. A chtiac-nechtiac na neho spomínajú takmer všetci, najmä ak je tento rok vyhlásený práve za Rok Ľudovíta Štúra s pripomienkou na 200. výročie jeho narodenia. Príležitosť využila aj trenčianska knižnica.

Projekt na danú tému pripravovala už koncom minulého roka s myšlienkou, že ponúkne cyklicky sa opakujúce podujatie, v ktorom bude odhaľovať Trenčanom trenčiansky pôvod Štúrovej rodiny a predostrie im spoločensko-hospodársky kontext obdobia, kedy Štúr žil. Aby pohľad na vec nebol jednostranný, obrátili sme sa na Základnú umeleckú školu K. Pádivého v Trenčíne s nápadom zdramatizovať tému a priniesť pohľad mladých. Študenti dramatického oddelenia sa zhostili úlohy napísať si vlastný scenár a pod vedením Mgr. Zuzany Mišákovvej našudovali a zrežirovali sami seba v krátkej hre s názvom Štúr mojimi očami. „Študenti písali sami scenár na základe našudovaných kníh o Ľ. Štúrovi, ale aj jeho autentických diel. Jeho reči na Uhorskom sneme i básne v češtine boli vskutku ťažkým orieškom, ale na hodinách prednesu sme sa im venovali. Objem našudovaného materiálu samozrejme predčil možnosti využitia v scenári. Snažili sme sa poskytnúť mladým divákovi pohľad ich rovesníkov, ktorý je veľmi často až recesistický, čo však neznižilo hodnotu osobnosti Ľ. Štúra, ktorého v závere hodnotí študentka svojim súčasným pohľadom. Počas nácikov sa študenti riadne zabávali a som presvedčená, že štúrovci sú im oveľa bližší ako pred pár mesiacmi,“ povedala Zuzana Mišáková. Kým odborná prednáška s audiovizuálnou prezentáciou sa venovala širšiemu kontextu formovania ideí Ľudovíta Štúra a jeho rodine, študentská dramatizácia s humorným nadhľadom doplnila výklad o najznámejšie životné medzníky slovenského dejateľa. Všetci sme sa snažili poňať tému

trochu inak, ako je zvykom. Neurobiť zo Štúra nedosiahnuteľného hrdinu, ale trievo s nadhľadom poukázať na to, prečo konal tak, ako konal a aké malo jeho konanie dôsledky. Po odborných konzultáciách s pracovníkmi Trenčianskeho múzea a Slovenského štátneho archívu mohla knižnica zrealizovať aj výkladové sprevádzanie návštevníkov podujatia v lokalitách Trenčína, ktoré priamo historicky súvisia s trenčianskym pôvodom Štúrovej rodiny z otcovej ale aj matkinej strany. Na premiérovom stretnutí sa tak 24. júna mohli študenti Piaristického gymnázia zastaviť napríklad na dnešnom Štúrovom námestí, ktoré bolo pravdepodobne miestom, kde v septembri v Trenčíne počas dobrovoľníckych revolučných výprav Ľudovít Štúr rečnil na verejnom vystúpení o právach svojich krajanov, dozvedieť sa, kde býval jeho synovec Karol Štúr, zakladateľ Trenčianskych novín, alebo sa pristaviť pri dnešnom Posádkovom klube Trenčín (kedysi ODA), kde predtým stála evanjelická škola, na ktorej študoval a neskôr aj učil Štúrov otec.

Dvesto rokov po tom, čo sa narodil Ľudovít Štúr, sme sa v mnohých záležitostiach vyrovnali vyspelým západným krajinám a dalo by sa povedať, že držíme krok s moderným spôsobom života. Nebolo to tak však vždy a nebolo to tak dávno, kedy väčšina obyvateľov dnešného územia Slovenska žila prostým, prírodným a neambicióznym spôsobom života. Pred sto rokmi a zároveň sto rokov po narodení Ľ. Štúra patrili ešte stále

k obrazu mesta stáda dobytky, ktoré ráno putovali mestom na pašu a večer sa vracali domov a ľudia žijúci na predmestiach v drevených domoch alebo murovaných so slamenou strechou, prosto odetí v hrubom plátne. Iba ďalších sto rokov stačilo, aby sa z väčšiny vzorky sedliackeho obyvateľstva, žijúceho skromne, v slabších hygienických podmienkach a celodenne pracujúceho, stal konzumne žijúci človek zdržiavajúci sa v mestách, ktorý má vzdelanie na dosah ruky a otvorené možnosti stať sa takmer kýmkoľvek chce, bez ohľadu na to, z akej rodiny pochádza. Napriek tomu, že Ľudovít Štúr sa takéhoto obrazu nedožil a posledné roky života strávil v atmosfére neúspešnej revolúcie, prispel svojim uhlom pohľadu na vec, z ktorého sa Slovensko ešte stále má čo učiť. Možno aj preto si ho stále pripomíname ako osobnosť výrazne ovplyvňujúcu naše dejiny a spoločnosť.

Projekt 200 rokov po Štúrovi je určený najmä študentom, aby si doplnili tradične prednášanú učebnú látku o dobový kontext a zaujímavosti, ale aj širokej verejnosti. Svojou grantovou činnosťou ho podporilo Ministerstvo kultúry SR a Mesto Trenčín. Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne už dávnejšie rozširuje svoje aktivity smerom k organizovaniu kultúrno-vzdelávacích podujatí podobného typu. V prípade priaznivých podmienok by mohli obdobné projekty, založené na prehliadke tematických lokalít v meste, pokračovať aj v budúcich rokoch.

LENKA MIKUŠÍKOVÁ, Foto: VKMR

ĎALŠIE SPRIEVODNÉ PODUJATIA VO VKMR V ROKU ĽUDOVÍTA ŠTÚRA:

- Ľudovít Štúr a slovanský svet (Cesta do Lužíc) – beseda so spisovateľkou Janou Judinyovou (28. 4. 2015)
- Prednáška pre seniorov o živote a diele Ľ. Štúra v zariadení sociálnych služieb Seniorvilla Trenčín (28. 4. 2015)

EMÍLIA BÁTOVSKÁ: 90. výročie knižnice

Autorka je členkou Literárneho klubu Omega pri Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne

Verejná knižnica Michala Rešetku,
 vyvíja a ponúka snahu svoju všetku,
 aby klientov prilákala a srdce im otvorila.
 Veru je 90 rokov už tomu,
 čo čitatelia chodia „do knižného domu.“
 Že knižnica musí byť plná kníh,
 o tom nepochybuje iste nik.
 Knižnica mi prirástla k srdcu o to viac,
 že navštevujem LK Omega aspoň raz za mesiac.
 Tu sa stretávame so spisovateľmi, básnikmi a ľuďmi z kultúry
 a prezentujeme si, aj čo člen klubu vytvorí.
 Vie si niekto predstaviť život bez knihy ?
 Knihy sú historické, zábavné a sú v nich životné príbehy.
 Kniha je základ života,
 tak prirodzene, ako keď ruža rozkvitá,
 veď aj v čase internetu,
 má kniha čo povedať svetu.
 České príslovie hovorí: „Co je psáno, to je dáno“,
 my musíme iba dodať: „pravda je to dávno“!
 Pre knihovníkov aj spisovateľov je to najlepšie znamenie,
 že kniha stále žije a čitateľ jej verný je.
 A keď svoj titul nenašiel pod stromčekom,
 príde si ho požičať do knižnice s každým vekom.
 Knižnici prázdnota nepristane, preto Vás akcie robiť baví,
 klienti a čitatelia prídu aj keď nemáte „novoročné zľavy“.
 Keď sme boli mladí, malí, doma nebol ani televízor,
 tak sme knihy čítavali, dobre sme si pamätali knihy výzor,
 obálky farebné, či čiernobiele,
 to už bolo akosi v diele.
 Potom, ako sme sa žiakmi na druhom stupni stali,
 dedinské knižnice nám už „nevoňali“.
 Ale nás s radosťou viedla hneď cesta,
 do nášho Trenčína, okresného mesta.
 Týmto sme hneď dva v jednom mali,
 návšteva knižnice a zmrzlinu „u Turka“ sme si s chuťou dali.
 Niektorí z nás, čo sme vtedy aj dnes „neporiadni“,
 dostať upomienku aj pokutu, nebol zlý úmysel - žiadny.
 „Nemám ústa a predsa hovorím“ – SOM KNIHA
 Kniha robí človeka a človek knihy!
 - vyznal aj za nás niekto iný.

Píšem, píšeš, píšeme '2015

**vyhodnotenie 13. ročníka literárnej súťaže žiakov ZŠ a 8-ročných gymnázií
Trenčianskeho kraja pod záštitou Trenčianskeho samosprávneho kraja
(VKMR, 29. 5. 2015, odborná porota: Silvia Havelková, Nora Hlubinová, Anna Plánková)**

1.kategória (1.-3. ročník) - PRÓZA

1. neudelené
2. Emma Káčerová, ZŠ s MŠ Mikušovce
3. Emma Jánošová, ZŠ Novomeského, Trenčín

1.kategória (1.-3. ročník) - POÉZIA

1. Dominika Drábová, ZŠ Dlhé Hony, Trenčín
2. Ema Hrenáková, ZŠ Dlhé Hony, Trenčín
3. Tatiana a Diana Rosivalové, ZŠ Školská, Handlová

2. kategória (4.-6. ročník) - PRÓZA

1. Ján Plachý, ZŠ Mariánska, Prievidza
2. Svetlana Koreňová, ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou
3. Martina Kostolná, ZŠ A.Bagara, Trenčianske Teplice

2.kategória (4.-6. ročník) - POÉZIA

1. Romana Vašková, ZŠ Brezová pod Bradlom
2. Natália Račková, ZŠ Melčice- Lieskové
3. Vladko Juríček, ZŠ s MŠ Chocholná-Velčice

3.kategória (7.-9.ročník) - PRÓZA

1. Natália Kobydová, ZŠ Gorazdova, Bánovce nad Bebravou
2. Lenka Šišková, ZŠ sv. J. Bosca, Nová Dubnica
3. Nikola Lukáčiková, ZŠ Mládežnícka, Púchov

3.kategória (7.-9.ročník) - POÉZIA

1. Beáta Macejková, ZŠ Tematínska, Nové Mesto nad Váhom
2. Kristína Reiselová, ZŠ s MŠ Dolné Vestenice
3. Natália Froľová, ZŠ Novomeského, Trenčín

Špeciálna téma „L. Štúr“ (7.-9.ročník) - PRÓZA

1. Renáta Iršová, ZŠ Novomeského, Trenčín
2. Karolína Rokošná, ZŠ Novomeského, Trenčín
3. Lenka Baricová, ZŠ Komenského, Púchov

Špeciálna téma „L. Štúr“ (7.-9.ročník) - POÉZIA

1. Vanesa Lužová, ZŠ s MŠ Horná Streda
2. Dominik Juráček, ZŠ Nové Mesto nad Váhom
3. Filip Kička, ZŠ Nové Mesto nad Váhom

Špeciálna cena hlavnej porotkyne + špeciálna cena oddelenia literatúry pre deti a mládež VKMR

Pavol Kučmín – ZŠ s MŠ Rudolfa Hečku, Dolná Súča

ĎAKUJEME firme **ICZ Slovakia a.s.**
za venovanie vecných cien do súťaže.

VANSOVEJ LOMNIČKA – 48. ročník umeleckého prednesu poézie a prózy (VKMR, 8. 4. 2015, krajské kolo)

POSTUPUJÚCI DO CELOSLOVENSKEHO KOLA SÚŤAŽNÉHO FESTIVALU

1. kategória – poézia

Natália Plešová, Chvojnica

1. kategória – próza

Natália Plešová, Chvojnica

2. kategória – poézia

Zuzana Mišáková, Trenčín

2. kategória – próza

Magdaléna Švančárková, Skalka nad Váhom

3. kategória – poézia

Mária Blaškovičová, Trenčianske Teplice

3. kategória – próza

Bibiana Kincelová, Nové Mesto nad Váhom

Predsedníčka poroty: Mgr. Mária Kubelová

Členky poroty: PhDr. Jana Jablonská, Janka Poláková

Organizátori: KO Únie žien Slovenska v Trenčíne, VKMR

DEŇ ĽUDOVEJ ROZPRÁVKY '2015: „A čo bolo ďalej?..."

Tento rok sme vás prekvapili netradičnou edíciou – **vymyslieť pokračovanie niektorej z ľudových rozprávok Pavla Dobšinského**. Mnohým z vás sa téma „A čo bolo ďalej?..." zdala ťažká, ale sme nesmierne рады, že ste sa nezľakli a s chuťou ste sa pustili do tvorenia. Boli sme zvedavé, ako si s úlohou poradia hlavne tí najmenší... Šikovné pani učiteľky však využili možnosti, ktoré sme uviedli a keďže prváčikom sa ťažšie píše, zvolili väčšinou výtvarné stvárnenie a k nám sa tak dostali naozaj utešené kresbičky, maľby a viacerí si trúfli i na netradičné komiksy, či príbehy šikovne zveršovali. Dokonca sa zapojilo i niekoľko špeciálnych základných škôl, ktoré poslali nádherné výkresy, ktoré žiaria farbami a spracovanie témy v ich podaní je naozaj výnimočné.

Súťaže sa v roku 2015 zúčastnilo 25 základných a materských škôl, školských a verejných knižníc bolo 13. Prác prišlo 1298 a čitateľských knižiek sme narátali 1104. Také množstvo sme naozaj nečakali a každá prichádzajúca zásielka nám vyčarila úsmev na tvári. Pozorne sme otvárali každú jednu obálku, triedili zvlášť práce a zvlášť čitateľské knižky, usilovne dopĺňali chýbajúce údaje, aby ani jedno dieťa neprišlo o možnosť výhry. Veľmi pekne ďakujeme všetkým pedagógom, ktorí nám túto prácu uľahčili a dali pozor, aby boli všetky údaje ako na práci, tak i na čitateľskej knižke.

Zároveň ďakujeme za milé sprievodné listy a pozdravy z celého Slovenska. Vaša podpora nás nesmierne teší a povzbudzuje v práci. Sme рады, že sa zapájate do projektov knižníc a vediete deti k čítaniu s porozumením. **Okrem milých listov ste nám zaslali i ukážky vašich aktivít v knižniciach a v priestoroch škôl a tak sme sa rozhodli urobiť zo všetkých prác i ukážok vašich prezentácií výstavku, ktorá bude na našom detskom oddelení počas celého leta.** Všetci ste srdečne vítaní!

Najradšej by sme ocenili každé dieťa, triedu, školu, pani učiteľky i knihovníkov. Každá jedna práca bola niečím výnimočná a z toho množstva sa vyberalo nesmierne ťažko. **Snažili sme sa poctivo vybrať to najlepšie a tu sú naši výhercovia, ktorí dostali knihy od Gabriely Futovej:**

Natália Mariňáková, 3.D, ZŠ Šrobárova ul. 20, 080 01 Prešov

Kolektív žiakov 4.B triedy, ZŠ Námestie Štefana Kluberta 10, 054 01 Levoča

Janka Partiková, 4.B, ZŠ Kudlovska ul. 11, 066 01 Humenné

Knihy zo Slovenskej asociácie knižníc venujeme týmto súťažiacim:

Petra Čerňanská, 5.A, ZŠ sv. Ladislava, Lipová 3868, 955 01 Topoľčany

Oliver Spirczak, Ján Škulc, Juraj Gajodoš, 6.A, ZŠ Námestie Š. Kluberta 10, 054 01 Levoča

I. Potočná, 8.A, Mestská knižnica, Štúrova 87, 059 21 Svit

Špeciálne ocenenie Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne získavajú:

Kolektív žiakov 1.A triedy, ZŠ Hurbanova 128/25, Stará Turá

Kolektív žiakov Špeciálnej základnej školy v Huncovciach

Kolektív žiakov Špeciálnej základnej školy Svit

Žrebovania čitateľských knižiek sa ujala Gabriela Krokvičková, poverená riadením Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Na cenu sa môžu tešiť:

Jarko Matejík, 4.C, Školská knižnica pri ZŠ Turzovka, Bukovina 305, 023 54 Turzovka

Ad'ko Kostolný, ZŠ Turie (Krajská knižnica v Žiline, ul. A. Bernoláka 47, 011 77 Žilina)

Lenka Vojsovičová, 3.A, Spojená škola sv. Vincenta de Paul, Bachova 4, 821 03 Bratislava

Na záver sme premiešali všetky práce a čitateľské knižky a vybrali sme dvoch výhercov „Ceny útechy“:

- z čitateľských knižiek: **Dávid Kohutiar**, 4.B, Školská knižnica pri ZŠ Turzovka, Bukovina 305, 023 54 Turzovka
- zo všetkých prác: **Sofia Jakubovičová**, ZŠ s MŠ Budimír, M. R. Štefánika č. 11, 044 43 Budimír

Zopár „NAJ“:

Najväčšiu obálku (rozmer) sme dostali od: Základná škola, Kudlovska ul., Humenné

Najťažšia zásielka (3 060 g) bola od: Základná škola s materskou školou, Budimír

Netypicky „zrolovaná“ obálka prišla od: Základná škola, Komenského ul., Sereď

Úplne prvá zásielka nás potešila od: Mestská knižnica, Bytča

Rozprávka, ktorá mala najviac pokračovaní: Ako šlo vajce na vandrovkú

Najväčší počet prác a knižiek zaslali zo Školskej knižnice pri Základnej škole v Turzovke – 218 prác a 123 čitateľ. knižiek.

Ďakujeme, že ste našu tému „A čo bolo ďalej?..." vzali útokom ako výzvu a nebáli ste sa použiť bezhraničnú fantáziu. Dúfame, že aj budúci ročník Dňa ľudovej rozprávky bude pre vás všetkých rovnako atraktívny a už teraz sa tešíme na vaše práce. **Tak do čítania o rok, priatelia!**

Ceny do súťaže venovali: Slovenská asociácia knižníc, Gabriela Futová, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

POĎAKOVANIE: Ďakujeme Slovenskej asociácii knižníc za podporu a nákup knižných cien a taktiež spisovateľke a knihovníčke so srdcom na pravom mieste Gabriele Futovej za neutíchajúcu podporu a odbornú pomoc.

ĽUBICA KRAJČIKOVÁ – PETRA MOTYČKOVÁ, Foto: VKMR

Bližšie informácie: <http://www.murovacitaren.sk>

Trenčín čítal deťom

Začiatok júna každoročne patrí deťom. V rámci 1. Týždňa čítania deťom v Slovenskej republike (1. – 7. 6.) ich sviatok doznieva o čosi dlhšie. Vo štvrtok 4. júna sa do putovného projektu zapojil aj Trenčiansky samosprávny kraj.

Motto projektu Celé Slovensko číta deťom znie: „Čítajme deťom 20 minút denne, každý deň!“ Autorom myšlienky je občianske združenie Celé Slovensko číta deťom (CSČD), ktoré vzniklo v roku 2009. Od roku 2011 realizuje čítania pre zdravé a choré deti po celom Slovensku. Cieľom je vrátiť ku knihám malých i dospelých, k spoločne prežitým rodinným chvíľam, kde vzniká priestor na radosť a pohodu zo spoločne stráveného času.

„Zaujali nás podobné projekty, ktoré už naplno fungujú niekoľko rokov v Poľsku i Česku. Prekvapili nás čistotou zámeru, potrebou oslovenia najmladšej generácie a tak trochu aj snahou podpichnúť rodičovské svedomie, koľko sme schopní, ochotní a disponovaní venovať našim deťom,“ priblížila koordinátorka projektu Ivana Janáková.

Čítania na netradičných miestach sa po celom Slovensku konajú za aktívnej účasti významných osobností kultúrno-spoločenského života daného regiónu, ktorí sú ochotní verejne prečítať úryvok zo svojej obľúbe

nej detskej knihy. Vyše stovke deťom sa z pódia na Mierovom námestí v Trenčíne prihovoril aj trenčiansky župan Jaroslav Baška. „Vybral som si dielo Gulliverove cesty od Jonathana Swifta. Knižku mám požičanú z našej Verejnej knižnice Michala Rešetku. Je opotrebovaná, čo znamená, že ju asi prečítalo veľmi veľa detí,“ povedal predseda TSK. Žiaci I. stupňa si z jeho úst vypočuli pasáž o stroskotaní lodného lekára Lemuela Gullivera na ostrove plnom miniatúrnych ľudí. Ako dodal, k jeho obľúbeným titulom v detstve patrili aj Slovenské rozprávky od Pavla Dobšinského, avšak v súčasnosti sa skôr venuje pracovným dokumentom a úradným listinám. Týždeň čítania deťom na Slovensku považuje za zaujímavý projekt, pretože nenásilne prezrádza, aké čarovné príbehy sa v knihách skrývajú.

Okrem Jaroslava Bašku školákom

pod hradom Matúša Čáka čítali aj primátor mesta Trenčín Richard Rybníček, spisovateľky Margita Ivaníková a Silvia Havelková, zabávač Tibor Hujdič a prezidentka OZ CSČD Viera Kučerová. V rámci sprievodného programu vystúpili žiaci Základnej umeleckej školy Karola Pádivého v Trenčíne. V ten istý deň sa v Trenčíne deťom popoludní čítalo aj vo fakultnej nemocnici.

Nad 1. Týždňom čítania deťom v Slovenskej republike prevzal záštitu prezident SR Andrej Kiska. Projekt je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Na organizácii podujatia sa podieľala aj Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja. Doplňujúce informácie o projekte sú dostupné na webe www.celeslovenskocitadetom.sk.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

FAKTICKY FANTASTICKÁ BESEDA (11. 6. 2015)

Do trenčianskej knižnice zavítali traja kamoši, aby nám predstavili čerstvú knižku Barbory Kardošovej s názvom Traja kamoši a fakticky fantastický bunker. Prezradili nám, prečo je dôležité mať vlastný bunker a tiež, prečo je dobré mať veľa zvieracích kamarátov. Príbeh o Jurajovi, ktorého mačka, pes a kôň naučia, že keď niečo chce, musí byť trpezlivý, že najlepšie sa premýšľa na strome a že nie je vždy všetko tak, ako sa na prvý pohľad zdá, krásne ilustrovala Katka Slaninková. Úlohu tretieho kamoša zahral Dado Nagy, s ktorým bolo o zábavu postarané.

MARKÉTA DUFFEKOVÁ, Foto: VKMR

MUDr. FRANTIŠEK JAROŠ, CSc. (1935)

Ak by jeho rodnú Osadu nezatopili vody Oravskej priehrady, trenčianske zdravotníctvo by sa dnes nemuselo pýšiť internistom svetového formátu. Lekár František Jaroš nedávno oslávil osemdesiatku. Pri tejto príležitosti vydal básnickú zbierku, v ktorej veršuje o šťastí. Vraj preto, že keď vyliečil mnohé choré telá, bolo treba pohľadiť ubolenú dušu.

Počas besedy v trenčianskej knižnici (21. 4. 2015)

Dal na radu učiteľskej legendy

Po vystaňovaní z Oravy našla rodina Jarošovcov druhý domov na južnom Slovensku v obci Hviezdoslavov. Františkovi, najmladšiemu z deviatich detí, učarovala medicína. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia v roku 1959 ho osud zavial do Trenčína. V tunajšej nemocnici začínal ako sekundárny lekár interného oddelenia, postupne sa vypracoval na primára oddelenia pracovného lekárstva a toxikológie a špecialistu na vnútorné choroby a choroby z povolania. Roky vedecko-výskumnej činnosti zasvätil negatívne vplyvu chemických zlúčenín na živé organizmy. „Mal som šťastie na vynikajúceho učiteľa, špecializáciu v disciplíne intoxikácie mi odporučil docent Dionýz Dieška,“ spomína Jaroš, priekopník liečby otráv muchotrávkou zelenou penicilínom. Vychádzajúc z pokusov švajčiarskeho toxikológa Floersheima na myšiach dopomohol, že v Trenčíne od roku 1986 nikto nezomrel na otravu tou-

to jedovatou hubou.

Odškodnenie aj prevencia

Jarošove ďalšie prvenstvo bolo šité na mesto módy. Ako prvý lekár v bývalom Československu diagnostikoval bysinózu – ochorenie pľúc pri spracovaní ľanu. Vďaka nemu sa ochorenie dostalo do zoznamu chorôb z povolania. „Myslelo sa, že organický prach v textilnom priemysle je neškodný. Vyšetрил som všetkých ľudí v Bavlnárskom závode, Merine či Odeve, nielen vo výrobe, ale aj v kanceláriách. Zistil som, že organický prach škodí alergicky aj mykotoxicky, že vyvoláva alergickú nádchu, astmu bronchiálnu, ale aj bysinózu,“ vysvetlil. Získané poznatky publikoval v monografii Choroby dýchacích orgánov a organický prach (1995). „Upozornil som na potrebu pridať tieto choroby do zoznamu chorôb z povolania, aby mohli byť pacienti jednak odškodnení, ale najmä preto, aby lekári vedeli ľudí zaradiť už pri preventívnych prehliadkach,“ dodal vitálny dôchodca, ktorý v súčasnosti pracuje ako odborný lekár pre pracovné lekárstvo a vnútorné choroby v poliklinike Juh v Trenčíne a tiež ako súdny znalec pre zdravotníctvo a farmáciu.

164 záznamov

Bohatá publikačná činnosť Františka Jaroša sa najnovšie rozrástla o zbierku poézie Ja zdravie i šťastie vinšujem Ti a nielen liekmi, ale aj nežným slovom vrátim Ti. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne významnej regionálnej osobnosti vydala pri príležitosti životného jubilea personálnu bibliografiu, ktorá dokumentuje jeho tvorivé vedecké, výskumné a publicistické aktivity od prvých uverejnených prác v roku 1961 až po súčasnosť. Ako špecifikovala zostavovateľka Petra Dombaiová, spomínaná personálna bibliografia obsahuje 164 záznamov, je rozdelená na 7 samostatných častí vrátane článkov, elektronických zdrojov i filmovej tvorby. V úvode je životopis a kalendárium. „Pri zostavovaní sme vychádzali zo Slovenskej národnej bibliografie, z Českej národnej bibliografie, z on-line katalógov Slovenskej lekárskej knižnice, Slovenskej národnej knižnice, České národní knihovny, Verejnej knižnice M. Rešetku a súkromného archívu Františka Jaroša,“ doplnila Dombaiová.

PETER MARTINÁK, Foto: VKMR

Zdroj: MY Trenčianske noviny, č. 16/2015, s. 11

Ora et Ars Skalka '2015

OKNO do hudby a architektúry

Aj tento rok sa uskutočnil v poradí už ôsmy ročník medzinárodného výtvarno-literárneho sympózia Ora et Ars, ktoré sa začalo 15. júna prijatím autorov primátorom mesta Trenčín, Richardom Rybníčkom v Mestskom úrade. Hostia podujatia sa potom presunuli do areálu kláštora na Veľkej Skalke, kde sa zúčastnili svätej omše a po nej ich sprievodkyne previedli po bývalom kláštore a súčasne s tým ich oboznamovali s históriou a zaujímavosťami tohto areálu. V ďalších dňoch umelci tvorili svoje diela čerpajúc inšpiráciu z pozoruhodného miesta, akým kláštor na Skalke bezpochyby je. Ich program vyvrcholil pracovnou vernisážou 20. júna v kostole na Malej Skalke a na záver celého podujatia sa uskutoční slávnostná vernisáž s kultúrnym programom v priestoroch kláštora. Vybrané diela umelcov budú potom vystavené na mestskej veži v Trenčíne do 13. augusta 2015.

Neodmysliteľnou súčasťou tohto podujatia sa už stal kultúrno-historický seminár OKNO, tento rok pripadnúvši na štvrtok 18. júna 2015. Ten tohtoročný niesol názov OKNO do hudby a architektúry. Ako obvyčajne sa úlohy celkovej organizácie a moderovania seminára ujal jeho

garant, Igor Zmeták, ktorému sa podarilo zoskupiť dovedna 9 príspevkov na dané témy.

Úvodný príhovor obstaral I. Zmeták, a ako prvému odovzdal slovo Rastislavovi Adamkovi z katedry hudby Pedagogickej fakulty na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Jeho príspevok niesol názov Počiatky viachlasu v európskej hudbe a jeho najstaršie pamiatky z územia Slovenska. Pán Adamko použil pri odbornom výklade aj zvukové záznamy pre presnejšiu predstavu o prevedení viachlasu. Ako druhému prednášajúcemu v poradí odovzdal I. Zmeták slovo Jánovi Kubicovi, zamestnancovi Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne, ktorý predniesol príspevok Svetská hudba v stredoveku, ku ktorému si pripravil aj ukážky z diel dvoch stredovekých tvorcov hudby. Nasledovala hudobná prezentácia nástrojov Dušana Dobiáša, ktorý spolu so svojim hudobným kolegom predviedli hru na početné renesančné hudobné nástroje. Ukážky zvuku a melódií zazneli z nástrojov strunových a dychových a medzitým k tomu odznel aj adekvátny odborný komentár. Potom nasledovalo vystúpenie Petra Martináka s príspevkom Trenčianski organisti –

neviditeľní a predsa nenahraditeľní „kráľovskí“ hudobníci, kde sa venoval nielen osobám organistov v Trenčíne, ale čiastočne aj konkrétnym nástrojom ako takým. Eszter Kovács z Národnej Sečénihó knižnice v Budapešti v nasledujúcom príspevku priblížila niekdajšie Jezuitské divadlo v Trenčíne.

Garant podujatia, Igor Zmeták, vo vlastnom príspevku zamieril Po stopách a symbolizme francúzskych benediktínov, čím navodil tému architektúry. Podobnú tému si vo svojom príspevku Benediktínske opátstvo v Třebíči a stredoveká monastická architektúra zvolila Mária Vdovičková z Krajského pamiatkového úradu v Trenčíne. Záverečným príspevkom podujatie uzavrel Andrej Botek, člen katedry obnovy architektonického dedičstva na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity, ktorý prítomným v stručnosti predstavil okrem iného problematiku veľkomoravských chrámov pod názvom Stredoveká sakrálna architektúra.

Pevne dúfame, že sa opäť o rok na tomto seminári mnohí zídeme a vypočujeme si príspevky k ďalšej zaujímavej téme.

JÁN KUBICA, Foto: TNOS, VKMR

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Ročník: 33

Číslo: 1/2015

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Ing. Gabriela Krokvičková (vkmr@vkmr.sk)

Redakčná rada: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Peter Martinák

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 2015